

ΚΕΙΜΕΝΟ 1 [Τ.Θ. 1521]

Ο ρόλος του εκπαιδευτικού στο σύγχρονο σχολείο

Το κείμενο αποτελεί (διασκευασμένο) απόσπασμα από την ομότιτλη εισήγηση του Νικόλαου Ντούσκα σε εκπαιδευτικό συνέδριο. Ανακτήθηκε στις 14.10.2021 μέσω του διαδικτυακού ιστότοπου [h p://ipeir.pde.sch.gr/educonf/](http://ipeir.pde.sch.gr/educonf/).

1. Ο τίτλος του κειμένου : να τον σχολιάσετε.
2. Για ποιον σκοπό συντάχθηκε αυτό το κείμενο; Τι είδους κείμενο είναι; (βλ. εισαγωγικό σημείωμα).
3. Τι ξέρετε για αυτό που ονομάζουμε «σύγχρονο σχολείο»; Πώς το αντιλαμβάνεστε, ποια είναι, κατά τη γνώμη σας, τα χαρακτηριστικά του σύγχρονου σχολείου; Ποιες διαφορές έχει από παλιά, από το «παλιό σχολείο»;

Χαρακτηριστικά γνωρίσματα της προσωπικότητας του εκπαιδευτικού στη σύγχρονη εποχή πρέπει να είναι η ικανότητα ανάληψης πρωτοβουλιών, η ευγένεια, η υπομονή και η επιμονή, η καταδεχτικότητα, η ειλικρίνεια, η αντικειμενικότητα, η κοινωνικότητα, η δικαιοσύνη, η αισιοδοξία, ο ενθουσιασμός, το κέφι, το χιούμορ και, κυρίως, ο σεβασμός στα δικαιώματα του παιδιού και γενικότερα η αγάπη προς το παιδί. Οφείλει ο ίδιος να αποτελεί ολοκληρωμένη προσωπικότητα, καθώς δεν προσφέρει απλώς γνώσεις και μάθηση, αλλά διαμορφώνει και τον χαρακτήρα των μαθητών. Με το σκεπτικό αυτό, λοιπόν, επιχειρήθηκε η σκιαγράφηση της εικόνας του «ιδανικού» δασκάλου, στην οποία θα πρέπει να αποσκοπεί κάθε εκπαιδευτικός, στα πλαίσια των δυνατοτήτων, των δυνάμεών του και της προσωπικότητάς του, ώστε να συμβάλλει στην ομαλή λειτουργία του σχολείου ως κοινωνικού οργανισμού.

Εκείνο που η σύγχρονη κοινωνία απαιτεί επιπλέον από τον εκπαιδευτικό είναι να είναι «ανανεωτής», να έχει δηλαδή συνεχή ενημέρωση στις νέες εξελίξεις που λαμβάνουν χώρα τόσο σε ψυχολογικό, παιδαγωγικό, κοινωνικο-πολιτισμικό επίπεδο, όσο και σε τεχνολογικό και, κυρίως, να διαθέτει ευστροφία, ευελιξία και ικανότητα προσαρμογής σε νέους ρόλους. Το ερώτημα που τίθεται είναι με ποιο τρόπο ο εκπαιδευτικός θα δώσει θετική κατεύθυνση σε όλους τους παράγοντες που αναφέρθηκαν, ώστε να δημιουργηθούν ευνοϊκές συνθήκες για δημιουργική και ουσιαστική μάθηση, που είναι και το επιδιωκόμενο.

Όσες γνώσεις κι αν διαθέτει ο εκπαιδευτικός, η προετοιμασία πριν μπει στην τάξη αποτελεί σημαντικό κομμάτι της διδακτικής πράξης. Οφείλει, λοιπόν, να προετοιμάζεται πολύπλευρα, προκειμένου να παρουσιάσει τη νέα γνώση, να ενισχύσει την εκμάθησή της και να καλλιεργήσει τις ικανότητες και τις δεξιότητες των μαθητών του. Η προετοιμασία αυτή είναι αναγκαία και απαιτεί συνεχή επιστημονική ενημέρωση. Παράλληλα, οφείλει να λάβει υπόψη τόσο το μαθησιακό επίπεδο όσο και τους ρυθμούς και το προσωπικό στυλ μάθησης του κάθε μαθητή της τάξης του.

Συγχρόνως, ο εκπαιδευτικός θα πρέπει να προσανατολίζει τους μαθητές στον στόχο (ή στους στόχους) της διδακτικής ενότητας. Δεν αρκεί να γνωρίζει μόνο ο ίδιος τον στόχο της εκάστοτε ενότητας, είναι απαραίτητο να έχει προσανατολιστεί σ' αυτόν κι ο μαθητής, διότι ο μαθητής είναι εκείνος ο οποίος καλείται να πετύχει αυτόν το στόχο, οπότε η επιτυχία ή αποτυχία του εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από τις δικές του προσπάθειες και δυνάμεις.

4. Σημειώστε τυχόν άγνωστες λέξεις από το κείμενο

.....

.....

.....

5. Σε κάθε παράγραφο, αφού εντοπίσετε το θέμα της, να δώσετε έναν πλαγιότιτλο.

1&.....

2&.....

3&.....

4&.....

6. Στην 1^η & του κειμένου παρατηρείται ένα σχήμα λόγου(βλ. σκιαγραφημένο χωρίο).

Μπορείτε να το εντοπίσετε και να διαπιστώσετε τη λειτουργία του στο κείμενο.

.....

.....

ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΛΟΓΟΥ: Στο κείμενο επιχειρείται η σκιαγράφηση της εικόνας του «ιδανικού» δασκάλου. Σε επιστολή σου (200-250 λέξεων) προς τον κειμενογράφο διατυπώνεις τη συμφωνία ή τη διαφωνία σου με την εικόνα που παρουσιάζει, παραθέτοντας τις δικές σου θέσεις για τον «ιδανικό» εκπαιδευτικό και τα κυριότερα γνωρίσματά του. Μπορείς να αντλήσεις παραδείγματα από την ως τώρα σχολική σου πορεία, για να ενισχύσεις τις απόψεις σου.

ΚΕΙΜΕΝΟ 2 [15851]

Ο ρόλος του δασκάλου στο σύγχρονο σχολείο

Το κείμενο αποτελεί (διασκευασμένο) απόσπασμα από την εισήγηση του Δημήτρη Δρογίδη και της Άννας Παππά στο 3ο Πανελλήνιο Συνέδριο Εταιρείας Επιστημών Αγωγής Δράμας (17-19.10.2008) με θέμα «Ο Εκπαιδευτικός και το έργο του: Παρελθόν – Παρόν – Μέλλον». Ανακτήθηκε στις 14.10.2021 από το ιστολόγιο [h ps://pappanna.wordpress.com/](https://pappanna.wordpress.com/).

Για να ανταποκριθεί ο δάσκαλος στο δύσκολο έργο του σήμερα απαιτείται να είναι ολοκληρωμένος άνθρωπος, θετικός παρατηρητής και ερμηνευτής των γεγονότων. Ο νέος άνθρωπος, που προσφέρει τη φρεσκάδα του, την προθυμία του, τα χρόνια της νεανικής ηλικίας του, ζητά από τον σημερινό δάσκαλό του να είναι μια καλλιεργημένη διάνοια, ένα πνεύμα ανοιχτό και ανήσυχο. Στην εποχή της στενής επαγγελματικής εξειδίκευσης, όπου οι εμπειρικές γνώσεις δεν αρκούν, κυριαρχεί περισσότερο από κάθε άλλη στιγμή του παρελθόντος, ο άκαμptos νόμος της επιστημονικής ειδίκευσης.

Χρειάζεται, λοιπόν, επίμονη παρακολούθηση των παιδαγωγικών επιστημών και προοδευτική ολοκλήρωση της γενικής καλλιέργειας του δασκάλου, για να μπορέσει να αντιμετωπίσει αποτελεσματικά τη σύγχρονη σχολική πραγματικότητα, να μπορέσει να μεταδώσει ιδανικά πολιτισμού και ανθρωπισμού, να οδηγήσει φυσικά και αβίαστα στην ωρίμαση τους μαθητές του, καλλιεργώντας τους τη γνωστική περιέργεια. Απαιτείται από μέρους του έρευνα και διάγνωση της παιδικής κι εφηβικής νοοτροπίας του καιρού μας, των ενδιαφερόντων, των αναγκών και ροπών (=τάσεων, κλίσεων) του νέου ανθρώπου.

Με αδιάκοπη μελέτη και συνεχείς επιμορφώσεις πρέπει ασταμάτητα να διευρύνει τους πνευματικούς του ορίζοντες, για να καταφέρει να ξεφύγει από τη ρουτίνα που βασανίζει άλλους υπαλλήλους. Είναι λάθος ν' ασκεί τη διδασκαλία όπως ο δικός του δάσκαλος παλαιότερα. Τη θεωρία που είναι αποταμιευμένη στα βιβλία οφείλει να την ξεπεράσει. Να την κάνει πράξη ανανεωτική, ευεργετική και λυτρωτική στη σχολική του πρακτική. Η διδασκαλία χρειάζεται ψυχή, χρειάζεται προσωπικότητα, για να μπορούν να σε νιώσουν και να βγαίνουν οι μαθητές σου πλουσιότεροι σε γνώσεις και καλύτεροι ως άνθρωποι. Ο δάσκαλος δεν είναι διεκπεραιωτής(=αυτός που ολοκληρώνει με τρόπο τυπικό και απρόσωπο την εργασία του) εγγράφων, δεν κάθεται σε μια καρέκλα ενός γραφείου, αντίθετα είναι δημιουργός ανθρώπων και κοινωνίας. Ο δάσκαλος δεν είναι ένας «ξερός» επαγγελματίας, έχει απέναντί του καθημερινά μάτια άδοξα(=χωρίς δόλο / πονηριά), αθώα, αγνά, γεμάτα απορία και ψυχές που αναζητούν την αλήθεια. Είναι «ψυχοπλάστης».

1. Να σημειώσετε Σ ή Λ στις παρακάτω προτάσεις

- 1) Ο νέος άνθρωπος απαιτεί ο δάσκαλος να είναι αποκλειστικά εξειδικευμένος στον τομέα του και στην επιστήμη του.....
- 2) Είναι ανάγκη ο δάσκαλος να γνωρίζει τη νοοτροπία των σημερινών παιδιών και εφήβων.....
- 3) Ο δάσκαλος δεν πρέπει να διδάσκει με τον τρόπο που γινόταν η διδασκαλία από τον δικό του δάσκαλο.....
- 4) Μοναδικός στόχος του δασκάλου είναι να δίνει όσο γίνεται περισσότερες γνώσεις στους μαθητές.....
- 5) Το σύγχρονο σχολείο δεν χρειάζεται τον δάσκαλο που είναι απρόσωπος και τυπικός στην εργασία του.....

2. Να βρείτε τα αντώνυμα στις λέξεις που είναι υπογραμμισμένες στο κείμενο.

Δύσκολο #

Θετικός #

προθυμία #

καλλιεργημένη #

προοδευτική #.....

ωρίμαση #

πλουσιότεροι #

καλύτεροι #

3. *Η διδασκαλία χρειάζεται ψυχή, χρειάζεται προσωπικότητα, για να μπορούν να σε νιώσουν και να βγαίνουν οι μαθητές σου πλουσιότεροι σε γνώσεις και καλύτεροι_ως άνθρωποι. Να παρατηρήσετε την αλλαγή του ρηματικού προσώπου: πώς λειτουργεί, ποια είναι η πρόθεση του συγγραφέα;*

.....

.....

.....

.....

ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΛΟΓΟΥ :Το κείμενο καταλήγει με τον χαρακτηρισμό του δασκάλου ως «ψυχοπλάστη», δηλαδή ενός ανθρώπου που διαμορφώνει τις ψυχές των μαθητών. Σε άρθρο (200-250 λέξεων) για το σχολικό ιστολόγιο τεκμηριώνεις τη συμφωνία ή τη διαφωνία σου με αυτόν τον χαρακτηρισμό και παρουσιάζεις τον ιδανικό εκπαιδευτικό, που, κατά την προσωπική σου άποψη, ανταποκρίνεται στις ανάγκες των σημερινών εφήβων.

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ [τ.Θ. 1521]

(Επισημαίνεται ότι οι απαντήσεις που προτείνονται για τα θέματα είναι ενδεικτικές. Κάθε άλλη απάντηση, κατάλληλα τεκμηριωμένη, θεωρείται αποδεκτή.)

A3. (Μονάδες 25)

ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΕΙΣ

Ως προς το επικοινωνιακό πλαίσιο (επίσημη επιστολή) λαμβάνουμε υπόψη:

- δομή: τόπος και ημερομηνία συγγραφής, προσφώνηση, αποφώνηση, ονοματεπώνυμο αποστολέα εν είδει υπογραφής

Στον πρόλογο περιλαμβάνονται: αφόρμηση από την ανάγνωση του κειμένου αναφοράς, ιδιότητα συντάκτη/ αποστολέα, σκοπός συγγραφής/ θέση

- ύφος: σοβαρό

- γλώσσα: αναφορική λειτουργία, α' ενικό ρηματικό πρόσωπο στις προσωπικές τοποθετήσεις

και στις βιωματικές αναφορές, γ' ρηματικό πρόσωπο, όπου απαιτείται (επιχειρηματολογία

κ.λπ.)

Ενδεικτικοί άξονες ανάλυσης:

Από τα ακόλουθα χαρακτηριστικά του ιδανικού δασκάλου, που περιλαμβάνει το κείμενο αναφοράς, ο/η μαθητής/τρια επιλέγει και αναπτύσσει όσα τον/την βρίσκουν σύμφωνο/η ή ανασκευάζει αυτά με τα οποία διαφωνεί, παραθέτοντας προσωπικές θέσεις και τεκμηριώνοντας με παράδειγμα ή παραδείγματα από τη σχολική ζωή:

☐ ολοκληρωμένη προσωπικότητα: δεν προσφέρει απλώς γνώσεις, διαμορφώνει χαρακτήρες

☐ συμβάλλει στην ομαλή λειτουργία του σχολείου ως κοινωνικού οργανισμού

☐ διακρίνεται από: ικανότητα ανάληψης πρωτοβουλιών, ευγένεια, υπομονή, επιμονή, καταδεχτικότητα, ειλικρίνεια, αντικειμενικότητα, κοινωνικότητα, δικαιοσύνη, αισιοδοξία, ενθουσιασμό, κέφι, χιούμορ, σεβασμό στα δικαιώματα του παιδιού, αγάπη προς το παιδί, ευστροφία, ευελιξία, ικανότητα προσαρμογής σε νέους ρόλους

☐ ενημερώνεται συνεχώς επιστημονικά

☐ προετοιμάζεται πολύπλευρα για το μάθημα σε επίπεδο τεχνολογικό, κοινωνικο-πολιτισμικό, παιδαγωγικό, ψυχολογικό

☐ εφαρμόζει διαφοροποιημένη διδασκαλία, ανάλογα με τις ανάγκες των μαθητών

☐ ενημερώνει τους μαθητές για τους στόχους του μαθήματος → κινητοποίηση για συμμετοχή → ουσιαστική μάθηση → επιτυχία του μαθήματος

[15851]

Ως προς το επικοινωνιακό πλαίσιο (άρθρο) λαμβάνουμε υπόψη:

Δομή: απαιτείται τίτλος.

Ύφος λόγου: σοβαρό, πληροφοριακό.

Γλώσσα: αναφορική λειτουργία, γ' πρόσωπο στην επιχειρηματολογία, α' εν. πρόσωπο στις προσωπικές τοποθετήσεις.

Ενδεικτικοί άξονες ανάλυσης:

Παρουσίαση και ανάπτυξη του δεδομένου: (χαρακτηρισμός του δασκάλου ως «ψυχοπλάστη») με βάση τα στοιχεία που δίνονται στο κείμενο αναφοράς:

- δεν είναι ένας «ξερός» επαγγελματίας, έχει απέναντί του καθημερινά μάτια άδολα, αθώα, αγνά, γεμάτα απορία και ψυχές που αναζητούν την αλήθεια → ασκεί επιρροή πάνω τους,
- δεν είναι διεκπεραιωτής εγγράφων, δεν κάθεται σε μια καρέκλα ενός γραφείου, αντίθετα είναι δημιουργός ανθρώπων και κοινωνίας,
- τη θεωρία που είναι αποταμιευμένη στα βιβλία την κάνει πράξη ανανεωτική, ευεργετική και λυτρωτική στη σχολική του πρακτική,
- η δουλειά του χρειάζεται ψυχή και προσωπικότητα, για να μπορούν να τον νιώσουν οι μαθητές του, να εμπλουτισθούν σε γνώσεις και να γίνουν καλύτεροι άνθρωποι,
- λειτουργεί ως πρότυπο για τους μαθητές → έχει καταλυτική επίδραση στη διάπλαση του χαρακτήρα και στη διαμόρφωση της προσωπικότητάς τους.

Από τα παραπάνω γνωρίσματα του «ψυχοπλάστη» δασκάλου, τα οποία αναδεικνύει το κείμενο αναφοράς, ο/η μαθητής/τρια επιλέγει και αναπτύσσει όσα τον/την βρίσκουν σύμφωνο/η ή ανασκευάζει αυτά με τα οποία διαφωνεί, τεκμηριώνοντας τις προσωπικές του/της θέσεις.

Σε περίπτωση διαφωνίας, (ενδεικτικά) θα μπορούσαν να αναφερθούν τα ακόλουθα:

- σπουδαιότερο ρόλο στη διαμόρφωση της προσωπικότητας παίζει η οικογένεια και ο κοινωνικός περίγυρος,
- στις μέρες μας, τα παιδιά και οι έφηβοι επηρεάζονται περισσότερο από τα προβαλλόμενα στα ΜΚΔ και στα ΜΜΕ πρότυπα (: καλλιτέχνες, αθλητές, μοντέλα, youtubers, influencers),
- το κύρος του δασκάλου έχει πληγεί, γιατί δεν ανταποκρίνεται στα σύγχρονα πρότυπα επιτυχίας, που υποτιμούν τη μόρφωση, αν δεν συνοδεύεται από υψηλές οικονομικές απολαβές, δημοσιότητα, εξουσία.

Ως προς τον ιδανικό δάσκαλο, ο/η μαθητής/τρια μπορεί να αντλήσει στοιχεία από το κείμενο αναφοράς και να τα εμπλουτίσει με τις προσωπικές του/της απόψεις. Σε κάθε περίπτωση, όμως, πρέπει να αποσαφηνίσει και να υποστηρίξει τη γνώμη του/της.